

Методичний бюлетень

Резерви підвищення ефективності уроку

Випуск 3

квітень 2015 року

Учитель...

У цьому випуску:

1. Інноваційні технології навчання.
2. 11 освітніх концепцій, про які повинен знати кожен педагог.
3. Самоосвіта педагога як умова підвищення його професійної компетентності.
4. Професійне вигорання.
5. Діагностика емоційного стану учнів «Настрій на уроці».
6. Гороскоп педагога.

Нехай учитель поспішає
до дітей, радіє кожній
зустрічі з ними, тоді й
діти поспішатимуть у
школу і щиро
радітимуть кожній
зустрічі зі своїм
учителем

Ш.Амонашвілі

Учителю! Ти йдеш по цій землі
І слід стає твій крок за кроком
Яскравим вогником у сутінках п'їтьми,
А все життя для тебе є уроком.

Ти бачиш те, що іншим не під силу,
І відповідь даєш на всі «Чому?»
Ти недаремно тут, бо серце має крила,
Воно для всіх – віддати його кому?

Маленьким дітям, синьооким і чубатим,
Що ловлять погляд, кожен рух всяк час –
Це щастя вчителя – його багато,
І слід яскравий – вогник не погас!

Інноваційні технології навчання

Інноваційна діяльність – це добре організована, раціональна та систематична робота

П.Друкер

Освіта – одна з найважливіших сфер людської діяльності та визначальний фактор розвитку людства. Це зумовлює необхідність упровадження в освітню практику новітніх технологій, що передбачають навчання, виховання, формування навичок наукової роботи які засновані на модернізованій дидактичній освіті. Результативність цього процесу досягається використанням сучасних високоефективних методів, засобів і прийомів.

творче оволодіння величезним масивом наукових знань. У такому контексті інформатизація та інформаційні технології надають освіті нетрадиційний характер.

Навчання з використанням інноваційних технологій якісно підвищує класичну освіту. Воно інтегрує процеси, які можна об'єднувати в межах класичної освіти: навчання, працевлаштування, планування кар'єри, безперервну освіту.

Особливості традиційної та інноваційної педагогіки

<i>Особливості</i>	<i>Традиційна педагогіка</i>	<i>Інноваційна педагогіка</i>
Мета	Формувати знання, уміння і навички	Розвивати особистість
Інтелектуальна характеристика	«Школа пам'яті»	«Школа розвитку»
Переважаючий тип і характер взаємовідносин	Суб'єкт - об'єктивний	Суб'єкт - суб'єктивний
Гасло педагога	«Роби, як я»	«Не нашкодь»
Коротка характеристика стилю взаємодій	Авторитарність, монологічність, закритість	Демократичність, діалогічність, відкритість, рефлексивність
Форми організації навчального процесу	Фронтальні, індивідуальні	Групові, колективні
Методи навчання	Ілюстративно-пояснювальні, інформаційні	Проблемні, пошукові, евристичні, дослідницькі
Провідні принципи	«Подавлення»	«Вирощування»
Основний принцип діяльності, який засвоюється учнями	Репродуктивний, відтворюючий	Продуктивний, творчий, проблемний
Формула навчання	Знання – репродуктивна діяльність	Проблемна діяльність - рефлексія - досягнення
Способи засвоєння	Заучування, діяльність за алгоритмом	Пошукова мисленнева діяльність, рефлексія
Функції вчителя	Носій інформації, охоронець норм і традицій, пропагандист предметно-дисциплінарних занять	Організатор співдружності, консультант, керівник пошукової роботи учнів
Позиції учня	Пасивність, відсутність інтересу до навчальної діяльності, мотивів до особистісного зростання в значної частини учнів	Активність, наявність мотивації до самовдосконалення й інтересу до навчальної діяльності в значної частини учнів

11 освітніх концепцій, про які повинен знати кожен педагог

Кожен педагог у своїй професійній діяльності зустрічається з труднощами в розмежуванні великої кількості технічних термінів. У статті запропоновано перелік основних та найбільш популярних освітніх концепцій, які пов'язані з інформаційними технологіями. Наведений перелік – це спроба надати допомогу вчителю скласти більш повне уявлення про ці поняття, проводячи між ними дуже чітку межу.

1. Адаптивне навчання

Це освітній метод, при якому комп'ютер використовують як інтерактивний навчальний пристрій. Зміст навчального матеріалу пристосовується до потреб школярів, найчастіше це має вигляд надання учнями відповідей на запитання та завдання.

2. Віртуальний клас

Це online реальне середовище, яке реалізується через портал або створюється безпосередньо за допомогою програмного забезпечення (для цього треба завантажити файли). Подібно до діяльності в традиційній школі, учень у віртуальному класі бере участь у синхронному обговоренні. У такому разі викладач та школяр заходять одночасно до віртуального навчального середовища.

3. МВОК

«Масові відкриті online курси». Робота проводиться в інтернет-класах, створених для великої кількості учасників. Зазвичай слухачі переглядають відеоролики і беруть участь в online обговоренні на форумі разом з викладачами та слухачами. Деякі МВОК вимагають від студентів виконання тестових завдань та перевірочних робіт.

4. Синхронне й асинхронне навчання

Синхронні online класи дозволяють одночасну участь у них учнів та викладачів. Лекції, обговорення та презентації проводяться у визначений час. Асинхронні класи проводять за іншим принципом. Викладачі презентують матеріал,

**Педагогічна ідея – це
повітря, у якому
розправляє крила
педагогічна творчість**
В.Сухомлинський

лекції, тести й завдання, доступ до яких здійснюється у зручний для слухачів час.

5. Змішане навчання

Цей освітній метод передбачає поєднання реального навчання з викладачем у класі та інтерактивних можливостей. Наприклад, змішане навчання полягає в тому, що клас збирається один раз на тиждень замість трьох. Уся діяльність з вивчення матеріалу, яка раніше відбувалася в класі, може бути перенесена до мережі Інтернет.

6. Навчання самостійного спрямування

Це процес отримання знань, при якому учень самостійно приймає рішення, без сторонньої допомоги або з її використанням, формулює цілі, визначає людські та матеріальні джерела, обирає й здійснює освітню стратегію й оцінює здобуті знання.

7. Система управління навчальним процесом (LMS)

Це програмний продукт або сайт, який використовують для планування, здійснення та оцінки навчального процесу. Система дає можливість учням брати участь в інтерактивних процесах; викладачі створюють та представляють матеріали та оцінюють навчальну діяльність учнів.

8. «Хмарне» навчання

Хмара – оригінальна вигадка, що дозволяє групі комп'ютерів (які об'єднано в мережу) працювати як одне ціле. Ця модель дозволяє масштабувати джерела згідно з потребами учнів, які використовують систему.

9. Мобільне навчання

Мобільне навчання – це можливість отримувати учнями навчальні матеріали на КПК, смартфони та мобільні телефони. Програми для персональних пристроїв з посиланнями на освітні сайти роблять доступним будь-який навчальний матеріал.

10. eLearning

Е-навчання, або цифрове навчання, має широкий спектр додатків та процесів, які покликані нести навчальний матеріал до учнів. Зазвичай це означає мережу Інтернет, але може бути використаний і CD-ROM або відео-конференції через супутник. Визначення електронного навчання ширше за online навчання, навчання через Інтернет або комп'ютерне навчання.

11. Ігрофікація (Гейміфікація)

Використовується залучення в гру там, де зазвичай для гри немає місця. Багато експертів назвали гейміфікацію одним з найважливіших трендів в індустрії інформаційних технологій. Це навчання може застосовуватися в будь-якій галузі і в будь-якому місці для того, щоб залучити людей та розважити їх, перетворюючи користувачів у гравців

Самоосвіта педагога як умова підвищення його професійної компетентності

*Учитель готується до хорошого уроку все життя.
Така духовна і філософська основа професії й
технології нашої праці; щоб дати учням іскру
знань, учителю потрібно увібрати ціле море світла.*

В.Сухомлинський

Учитель – основна дійова особа у реформуванні освіти. Змінюються орієнтири освіти – змінюється й сам вчитель, змінюється мета й завдання його освітянської діяльності. Сучасний педагог має бути готовим до змін, а тому доволі актуальною є проблема неперервної освіти, спрямованої на професійне становлення, вдосконалення педагогічної майстерності й підвищення кваліфікації...

Сучасні вимоги до педагога на перше місце ставлять систематичну самостійну роботу з розвитку професійної компетентності, поглиблення його теоретичних знань та практичних умінь. Отже, проблема самоосвіти стає все більш актуальною.

У ліцеї працює колектив педагогів, який у процесі навчання та виховання реалізує поставлені завдання. Крім того, функціонує особлива форма взаємостосунків між членами педколективу, пов'язана з завданнями і проблемами спільної діяльності, її цінностями, перспективами (методичні об'єднання, творчі групи, «Школа кадрового резерву», «Школа молодого вчителя»).

Реформування системи національної освіти вимагає всебічної уваги до кожної з її складових частин. Певною мірою це стосується підвищення педагогічної майстерності вчителів шляхом організації самоосвіти педагогів, яка являє собою органічну складову неперервної освіти.

По-перше, самоосвіта є основою неперервної освіти, вона об'єднує вищу й післядипломну, підвищення кваліфікації в курсовій та міжкурсівий періоди. По-друге, саме з самоосвіти починається післядипломна освіта педагогів. По-третє, самоосвіта настільки тісно пов'язана з усіма без винятку підсистемами післядипломної освіти педагогів (підвищення кваліфікації, отримання нової або спорідненої педагогічної спеціальності, аспірантурою), що входить до їх складу і зумовлює ефективність функціонування кожної. Нарешті, самоосвіта має і власну цінність як структурний елемент системи післядипломної освіти педагогів і може за певних обставин замінити будь-які з них.

Таким чином, самоосвіту можна визначити як постійну діяльність учителя, спрямовану на розширення й поглиблення знань і вмінь, підвищення рівня предметної підготовки, постійне вдосконалення своєї професійної діяльності з акцентом на її соціалізацію.

Самоосвіта вчителів проводиться в 5 етапів:

I етап – установчий

Передбачає створення певного настрою у вчителя до самоосвітньої діяльності. На цьому етапі вчителю важливо правильно визначити мету своєї роботи, від чого залежатиме і вибір змісту самоосвіти: виходячи з науково-методичної теми школи, сформулювати особисту педагогічну проблему в індивідуальну тему, осмислити послідовність своїх дій.

II етап – навчаючий

Зміст роботи на цьому етапі зводиться до вивчення психолого-педагогічної та методичної літератури з обраної проблеми самоосвіти. Ознайомлення педагога зі станом проблеми, що вивчається в сучасній педагогічній науці. Останнє допоможе конкретно визначити питання самоосвіти для себе.

III етап – практичний

Це головна ланка роботи кожного педагога, оскільки вона пов'язана із накопиченням педагогічних фактів: їх доборою, аналізом, перевіркою нових методів роботи, постановкою експерименту. Практична робота має обов'язково супроводжуватися систематичним вивченням літератури. Необхідним елементом роботи на цьому етапі є відвідування уроків у своїх колег, які працюють над аналогічними проблемами. Також потрібна особлива увага керівництва школи до вчителя, підтримка його пошуків, створення доброзичливої атмосфери.

IV етап – теоретичне осмислення, аналіз і узагальнення накопичених педагогічних фактів

Робота педагога на цьому етапі також має супроводжуватися засвоєнням психолого-педагогічної, науково-методичної та спеціальної літератури з предмета. На узагальнюючому етапі залучаються принципи колективності: колективне обговорення прочитаної педагогічної літератури; творчі звіти про хід роботи із самоосвіти на засіданні методичного об'єднання; відвідування з наступним обговоренням відкритих уроків з обраної теми та ін.

V етап – підсумково-контрольний

Заключний етап, під час якого вчитель має підбити підсумки своєї самостійної роботи, узагальнити спостереження, оформити результати. Головним є опис проведеної роботи й установлених фактів, аналіз та теоретичне обґрунтування результатів, загальні висновки та визначення перспектив у роботі.

Види самоосвіти	Діяльність вчителя	Самоосвіта вчителів у системі ліцейської методичної роботи
Робота вчителя над науково-методичною проблемою	Учителі використовують не тільки рекомендації педагогічної теорії, особистий практичний досвід. А й багатий досвід колективу ліцею	На педагогічних радах, засіданнях йде науковий пошук, учителі одержують інформацію для роздумів, учаться поглиблено аналізувати процес навчання та виховання
Підготовка до курсів у системі підвищення кваліфікації	Виконання до курсових завдань дає змогу вчителю удосконалювати свої навички роботи з методичною та педагогічною літературою, осмислити свій особистий досвід викладання, готувати повідомлення (доповідь) для виступу на курсах	Творчі звіти вчителів, виступи на наукових конференціях, підвищення кваліфікації, семінарах, школах кадрового резерву та молодого вчителя сприяють ліквідації розриву між практичною діяльністю вчителів і теоретичним узагальненням цього досвіду, тобто формуванню творчого мислення

Професійне вигорання вчителів

Професійне вигорання — це синдром, що розвивається на тлі хронічного стресу і веде до виснаження емоційно-енергетичних і особистих ресурсів працюючої людини.

Синдром професійного вигорання — найнебезпечніша професійна хвороба тих, хто працює з людьми: вчителів, соціальних працівників, психологів, менеджерів, лікарів, журналістів, бізнесменів і політиків, — всіх, чия діяльність неможлива без спілкування.

Професійне вигорання виникає в результаті внутрішнього накопичення негативних емоцій без відповідної «розрядки», або «звільнення» від них. Воно веде до виснаження емоційно-енергетичних і особистих ресурсів людини.

Як уникнути зустрічі з синдромом професійного вигорання:

- ✓ Будьте уважні до себе: це допоможе вам своєчасно відмітити перші симптоми втоми.
- ✓ Любіть себе або принаймні прагніть собі подобатися.
- ✓ Підбирайте справу по собі згідно до своїх схильностей та можливостей. Це дозволить вам знайти себе, повірити в свої сили.
- ✓ Не шукайте в роботі щастя або порятунку. Вона не притулок, а діяльність, яка має свої переваги.
- ✓ Розпочніть жити не життям інших людей, а разом з ними.
- ✓ Знаходьте час для себе, ви маєте право не лише на робоче, а й приватне життя.
- ✓ Вчіться тверезо оцінювати події кожного дня;
- ✓ Якщо вам дуже хочеться комусь допомогти або зробити за нього його роботу, поставте собі питання: чи так вже йому це потрібно? А може, він впорається сам?

Викладач повинен мати надзвичайно багато моральної енергії, щоб не заснути під заколисуюче дзюрчання одноманітного вчительського життя

К.Д.Ушинський

Рецепти подолання професійного вигорання від учителів ХТЛ №173

1. Відволікайтеся від напруження і проводьте релаксацію (згадайте місце, де було добре, людей, які позитивно на вас впливають).
2. Раціонально використовуйте свій вільний час: самоосвіта, відпочинок, подорожі, прогулянки.
3. Думайте про приємне, переключайтеся на улюблені справи: позитивні перспективи, музику, кулінарію, вишивку, читання, кіно, театр тощо.
4. З'їжте щось смачненьке.
5. Порадійте успіху колег чи родичів.
6. Піклуйтеся про своє здоров'я, бережіть і любіть себе.
7. Розділяйте професійну діяльність і особисте життя.
8. Не нехтуйте денним відпочинком (сон, музика, перегляд кінофільму тощо.)
9. При нагоді намагайтеся змінити обстановку.
10. *Плавайте!*
11. Ведіть задушевні розмови з колегами і друзями, спілкуйтеся з сім'єю.
12. Хваліть себе!

**Потрібно, щоб усміхалася школа.
Усмішка школи – учитель.
Усмішка вчителя – його серце**

Ш.Амонашвілі

Діагностика емоційного стану учнів «Настрій на уроці»

**Дитина – вище творіння
Природи і Космосу. Вона
несе в собі їхні риси –
могутність і безмежність**

Ш.Амонашвілі

Визначення емоційних станів людини, особливо у дитячому та юнацькому віці, є важливим моментом у психо-діагностичній практиці. Психічні стани можуть позитивно впливати на виконувану діяльність, на процес спілкування, а можуть і дезорганізувати їх, тобто здійснювати регулюючий вплив.

Методика дослідження емоційного стану учнів на занятті базується на аналізі вибору кольорів для позначення своїх емоцій.

Мета роботи. Методика призначена для діагностування емоційного стану учнів у навчальному процесі. Даний підхід дозволяє вирішити такі завдання:

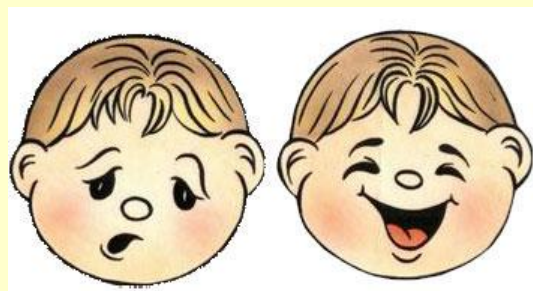
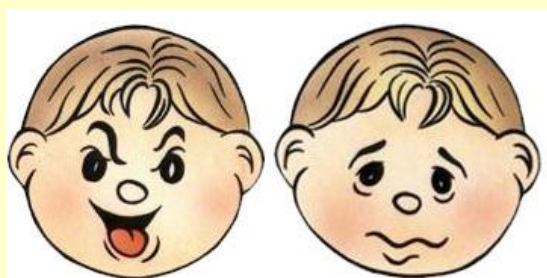
1. Емоційний стан окремої особистості на конкретному занятті.
2. Загальний емоційний стан учнів у навчальному закладі.
3. Загальний емоційний стан учнівської групи на заняттях.
4. Емоційне ставлення учнів до відвідування занять певного викладача.

Запропонована методика направлена на виявлення емоційного стану на уроці, у відповідного вчителя. Сильно виражені позитивні емоційні переживання учнів можуть слугувати важливим мотиваційним фактором їх навчальної діяльності. Використання кольорової символіки повинно допомогти учневі здійснити психологічний акт самоаналізу, надасть процедурі обстеження приємного емоційного оздоблення.

Інструкція

Перед учнями знаходяться смужки різного кольору, за допомогою яких визначено відтінки настрою. Учні повинні уважно ознайомитись зі значеннями відтінків. На бланку відповідей перелічено ситуації на уроці. Школярі повинні поміркувати та визначити, який настрій є характерним для них у цих ситуаціях на різних уроках, у різних учителів. Для відповіді учні розмальовують відповідним кольором-настроєм. Підраховується кількість балів, які набирає кожен учень за навчальними предметами. У відповідності до шкали оцінювання визначається характер настрою, що зустрічається найчастіше. Чим більше позитивних балів «набирають» заняття по заданому навчальному предмету, тим він сильніший та більш стійкий

Відтінки настрою	Колір смужки	Бали
Я спокійний	Зелений	+1
Я задоволений	Зелений	+1
Я наповнений енергією, зібраний	Зелений	+1
Звичайний діловий настрій	Зелений	+1
Почуваю себе вільно	Зелений	+1
Мені радісно	Червоний	+2
Підйом настрою	Червоний	+2
Упевнений у собі	Червоний	+2
Мені добре	Червоний	+2
Мені байдуже	Сірий	0
Не впевнений у собі	Сірий	0
Я напружений	Сірий	0
Я заглиблений у свої думки	Сірий	0
Мені нудно	Сірий	0
Я хвилююсь, насторожі	Коричневий	-1
Я роздратований, відчуваю почуття досади	Коричневий	-1
Відчуваю жах	Чорний	-2
Маю бажання вдарити кулаком по столу та закричати	Чорний	-2

Гороскоп педагога

Овен

В голове у такого учителя всегда множество идей, требующих немедленного осуществления. Особенно греют ему душу всякие соревнования.

Телец

Он способен выносить шум со стойкостью бетонного забора и не обращать внимания на летающие по классу ластики. Но если его терпение лопнет – забодает, не оставив от ученика мокрого места. Ничто не заставит его отступить от плана урока, кроме обвала, пожара или потопа.

Близнецы

Учитель-близнец питает слабость к частым проверочным работам, которые может объявлять без предупреждения. Отвечая у доски, можно воспользоваться одним его совершенно неоценимым (для учеников) свойством: близнецы любят поболтать. Если удастся разговорить преподавателя-близнеца, то беседа в конце концов уйдет далеко от темы урока.

Рак

С ним стоит обращаться осторожно, как с фарфоровой вазочкой. Его очень легко обидеть. Внешне этот момент вычислить не трудно. Как только рак объявит посреди урока: «Я отказываюсь продолжать!», ученики должны понять: он обиделся и ушел в себя.

Лев

Не стоит его дразнить. Льва надо приручать. Втайне ему очень хочется нравиться подопечным. Поэтому, если класс внушит преподавателю, что он киса, онкисой и будет. А если ученики станут обращаться с наставником как с диким зверем, он будет страшно рычать.

Дева

Не стоит опаздывать на урок. Сама Дева может прийти в школу затемно. Её ужасно раздражает беспорядок. Поэтому в целях личной безопасности подопечным следует держать в чистоте тетради по её предмету. Есть, однако, и подвох: Дева запоминает всякие мелочи.

Весы

Он не переносит шума в классе. Резкие звуки выводят такого педагога из равновесия, и тогда он не может ответить ни на один из вопросов учеников. Иногда Весы приходят в школу уже, так сказать, взвинченными. Внешне это проявляется так: что вчера было хорошо, сегодня – плохо.

Скорпион

Тут уж ничего не поделаешь. Девиз Скорпиона: «Умри, но будь!». С такой установкой ему удастся превращать самых неумных буянов в плюшевых зайчиков одной лишь силой взгляда. А взгляд у него пристальный и как бы сверлящий. У слабонервных он вызывает зуд.

Стрелец

Его подопечным стоит приготовить рюкзаки и палатки. Если это стопроцентный Стрелец, он любит походную жизнь и непременно разделит её с классом.

Козерог

Не стоит с ним спорить. Это бесполезно. Он убежден в том, что всегда прав. И еще он старше и главнее. Так что придется просто кивать и преданно смотреть ему в глаза. И когда он произносит: «Надо!», следует немедленно соглашаться.

Водолей

С ним не соскучишься. Вообще Водолей в школе – явление странное. Как белая ворона. В школе жизнь устроена по правилам и подчинена расписанию. А Водолей не любит жить по правилам и выпадает из общего распорядка. Он может опоздать на урок или растянуть его на перемену.

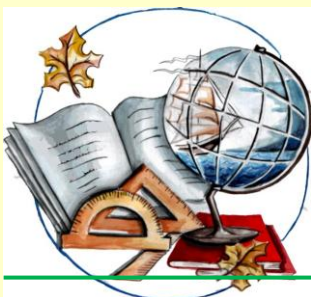
Рыбы

Его придется беречь. Школа для Рыб – не самая уютная среда обитания. Нравы там суровые, а они – люди чувствительные; в детстве не любили книжек с плохими концами, не смотрели ужастиков и боялись вампиров. И если уж они работают в школе, значит, действительно любят свою профессию.

<http://www.lady.ru/magia>

*Школа - це майстерня, де формується думка
підростаючого покоління, треба міцно тримати її в
руках, якщо не хочеш випустити з рук майбутнє.*

А.Барбюс

Харківський технічний ліцей № 173
вул.. Самаркандська, 17
<http://lyceum173.edu.kh.ua/>